



## M A G Y A R M E R K U R

1789-dik esztendőben.

A' Róm. Császf. és Apostf. Kir. Fels. különös engedelmével.

Szerdán Bőjt - elő - Havának 18-dik Napján.

## Elegyes tudósítások.

**L**engyel ország. A' közelebb múlt hónapnak 19-én a' mindenkor fenn-tartó Tanats, a' melly 1776-ben Orosz orszagnak őlalma alatt állittott-fel, az ő végét érte. A' Király mindenkor nagyon pártját fogta az elébb nevezett Tanatsnak; de csak meg-kellett annak lennie, a' mit az ország követjei akartak, a' kik egy szájjal fel-kiáltanak: *Requiescat in pace*. Radzivil Hertzeg az idő alatt, míg mindegyiknek voksát gyűjtenék, ezt mondotta: Mivel ez a' tanats sokszor üstöknél ragadni akart bennünket, bizvást halálra ítéltésék. Az uj adózás leg f bb tzelja az ország' gyűlésének, és némelly tagjai dupla kémény - pénzt kívántanak. Illy formán a' szegény, a' kinek 15 krajtzár mindennapi jövedelme, 25 forintot érő fa-háza vagyon, szint' annyit fizetne kéményjérért,

N

a'

a' mennyit a' leg-gazdagabb adna. Némelly tartományok ennek a' képtelen adózásnak ellene voltak. Sokan azt akarták, hogy az adózás a' jövedelmeket mások pedig, hogy a' termő földeket érje. De mivel ezen urolsó pont fok időt kívánna-meg a' földek közmérésére, némellyek azt hiszik, hogy jobb volna költsön pénzfel-venni; mivel ideje vagyon már a' 10000 meztelen férfiakat ruházni és fel fegyverkezteni. Mindegyik regiment Varsóban és a' tartományokban 10000 forint fogadó pénzt kapott, és most éjjel nappal fogdosák a' derék polgárokat, és tekéntetben lévő embereket. E' mellett nyér a' katoná; a' miként a' többi közt egy gazdag kereskedőnek fia kényszerítettet 6 aranyokkal magát ki-váltani. A' két feletkezettőliek, ugymint, a' Királyi és a' pátriotáké a' süvegjeik által különböztetnek - meg egymástul, az első zöld a' másik pedig veres süveget visel. Amaz azon iparkodik, hogy az el-bontattatott Tanáts helyre hozatassék; emez pedig ellent-áll és más tanátsot akar felállítani, a' mellynek neve lesz: *Sztrás krajova* vagy a' *vigyázásnak tanátsa* és más formaja lesz az előbbeninél. — A' 21-dik gyűlésben a' kínises kommisszióra bízták a' rendek, hogy 3 millió 250000 forintot vegyen-fel hitelben a' Hollandusoktól. Ez a' pénz a' nagy hadi seregnek tartására rendeltetett. Ugyan abban a' gyűlésben a' Pápa Nuntziusának jelentése olvastatott-el. A' többi közt jelenti: hogy a' szentseges Pápától a' múlt esztendőben vett egy *Brevet*, mellyet a' Rendek a' gyűlésben el-olvastanak. A' fennírása volt: *Dilecti viri, fideles filii*. Ebben a' szentseges Pápa az ő áldását adja a' Rendeknek, a' kiket arra ker, hogy a' Papi-Rendet kémélljék-meg és régszokásaiknál hagyák. — A' Papi-Rend némelly végzések ellen támogatja magát, és minden tagjai ezen

Ren

Rendnek az Oroszoknak pártját fogják. A' fizetést egy általjában meg - tagadták a' Papok; akarmelly adózaszt oroszok tételnek nevezik.

*Török ország.* A' fényes Porta e' következő jelentést adta, minden külföldi Ministereknek, a' kik a' Portával barátságban élő hatalmuktul követségben Konstantinápolyba küldettettek. „ A' fényes Porta, a' melly a' Lengyel szabad Közönséggel békefényben és barátságban él, és mind a' kettőt fenn-tartani óhajt, kedvetlen-eggel értette, hogy az Orosz udvar az ő nagyobb ereje által a' törvényeszen öszve-állott ország-ülésnek felsőségét és függetlenségét meg - sérteni, és egyszersmind az ő rendelkezéseiben meg - gátolni akarja, mellyeket az országnak belső ügyei eránt teszen, és pedig az 1735-ben oroszokoson nyakokba vetett kezes-ségnek (Garantie) szin - fogása alatt, melly által a' Lengyeleket Orosz országnak örökös rabjaivá tenni és minden szabadságitól meg - fosztani akarja. Hallatlan dolog a' népek közt, hogy egyik a' másikat az ő tanátskozásiában akadályoztathatná, a' mellyek az ő belső országlás - formájának jobbítására és változtatására tze- loznak. Ez igen - is szembe - tűnő bizonyysága Orosz országnak nagyra vágyó szándékainak, mellyek által uralkodását mindenütt ki - terjeszteni akarja. Ha tehát meg történnék, hogy a' fényes Portának hatalmas segítségére kívántatnék, hogy a' Lengyelek a' le - nyomás - tól, melly alatt fohászkodnak, fel - szabadítsanak; ő Felsége a' Török Császár, a' kinek az Isten rettenetes hatalmot adott, az erőteleneknek védelmezésére, és azoknak segítségére, a' kik barátságéért esfedeznek az ő kötelefségeit, mellyel tartozik a' Lengyelekkel való szövetkezés miatt, minden kézséggel bé-tellegesí- teni, és mindent tselekedni akar, a' mit az ország' betsülete, erőteleneknek szüksége és felsőbb hatalom-

nak meg-aláztatása meg - kíván. A' fényes Portának ezen végzése a' Minister Urnak tudtára adattatik, hogy a' fényes Portával barátságot-tartó udvarának jelentse, és hogy közönségesen tudva légyen melly ok indította légyen a' fényes Portát arra, hogy a' Lengyel szabad Közönségnek tartományaiba segítő sereget küldeni fogna ha meg-kivántatnék. Konstantzinápolyban Nov. 23-án 1789. (Nem egy könnyü léfszen most fegyveres nepet küldeni Lengyel országba, a' midőn mindenféle a' Törökök, nyomában vagynak az Orosz seregek)

*Orosz ország.* Ő Felségének az Orosz Császárnének a' Katarinoszlávi hadi seregnek fő vezérétől Potemkin Tavritsefszkoy Hertzegtől, Rakhmanov Generál-Strázsa-mester által küldettettek az Oszakov városának és Berezáni erőtségnek kultsai, egyfersmind azon plánummal, melly szerént Oszakovot meg-vették az Oroszok. Ezen dolgot hofzszafan írják-meg a' Orosz tudósítáfok; mellyeket a' mennyire lehet rövidebb summában adom - elő. „ A' mi ágyúink olly helyeszen tüzelettek az ellenséges várba, hogy már a' vár-falakon bé-lehetett hágni; mindazáltal az ellenség erősen védelmezte a' várat: melly okbul a' Fő Vezér el-tökéllette magában az erőtségnek végső ostromlását. Ezen nehéz munkára kérte az Istennek segítségét, és annakutánna Hafsán Basa várát, a' hegyen lévő sántzot és az erőtséget egy időben ostrommal körül venni meghatározta.

Ez okáért hat oszlopokra (colonnes) osztattak - el a' seregek; négy oszlopok a' jobbik oldalra, Generál Repnin Hertzeg' vezérsége alatt, kettő pedig bal oldalra Möller Generálnak vezérlése alatt. Az első oszlop jobb kéz felől Generál-majór Palen Báro kommandója alatt Hafsán Basa vára ellen küldettettet és egy gyalog regimentből, 1 batalijon vadászokbul, 1000

gyalog és 200 lovas Kozákokból Platov Óbersternek komendója alatt, és Örmény szabad katonákból Avramov komendójából állott. Ezen sereg egyenesen Hafsán Basa vára felé menni rendeltetett, hogy, mihént az ellenséges sántzokba hátulról be-tört volna, azonnal a' várat foglalná el, a' várnak kapuit fejszékkel törjébe az arra rendelt emberek által, a' kapukhoz elégséges őrizetet állítson, és az ellenségen hatalmot véven siessen a' többi oszlopoknak segítségére a' hegyen lévő sántzok felé. A' másik oszlop két részekre oszlott-el. E két rész 4 batallion Granadérosokból 2 vadász batallionokból és 50 könnyű lovas vadászokból állott, és Lvov Brigadér és Baikov Óberster által vezéreltetett. Meg-volt pedig nekik hágyva, hogy míg az első sereg Hafsán Basa várába be-rohanna, addig ezek hátul kerüliék az ellenséget. A' 3 dik oszlop Volkonszkoj Hertzegből vezettetvén Livoniai vadászokat, 1 batallion gyalogokat és 300 munkásokat foglalt magában. A' 4-dik oszlop, Meyendorf Báro komendója alatt vadászokból, 1 bat. Grandérosokból és 300 munkásokból állott. Az 1-ső és 2-dik oszlop, Anhalt Bernburg Hertzegnek és Generál Hadnagyának vezérlése alá adattatott, a' 3-dik és 4-dik oszlop a' Generál-Hadnagyának, Dolgorukov Hertzegnek parantsolatjátul függött. Bal szárnyán Samoilov Generál-Hadnagy és ő alatta Kruzsov Brigadér komendérozta az 5-dik oszlopot, ugymint 1 bat. Granadérosokat, 1 bat. puskásokat és 250 munkásokat. A' 6-dik oszlop Gorits Brigadérnak komendója alatt, 3 Granadérbatallijont, 300 pattantyúfokat 100 vadászokat, 30 lovagló vadászokat, és 180 Kozákokat, Skarsinszky Óberster alatt; és 220 szabad katonákat Sklunszky Óberster alatt, és 250 munkásokat számlált. A' bal oldalnak főbb tzélja volt az erőfsegre való ütés.

A' többi gyalog sereg jobb és bal oldal felől rendeltetett a' lovasfággal, hogy mindenkor készen legyen a' segítségére. A' könnyű seregek Dništer vidékénél állottak vigyázásnak okáért. Hejkin Generál-Hadnagy komendirozta a' jobb kéz felől lévő Reserve-sereget, a' mellynek gyalogságát Turtseninov Generál-Hadnagy vezérlette; a' lovasfágot Áprákszín Generálmajor; bal kéz felől Generál-Hadnagy Gállitzin Hertzeg és alatta Volkhonzkoy Hertzeg és Demsov Generálmajor; az egyik a' gyalog népet, a' másik a' lovasokat. Az ágyúknak igazgatója Möllendorf Generáltól függött.

Minden seregeknek meg-volt hagyva, hogy tetszésen rohanjanak az ellenségre, a' lövöldözést abbahagyják és a' puskának hegyes végével menjenek neki az ellenségnek. A' vezéreknek, fő és al-tiszteknek meg-parantsoltatott, hogy rendet tartsanak, a' prédálást meg-ne engedjék, hanem erős reménységgel az Istennek segítségében, Orosz seregekhez illő vitézséggel vigyék a' dolgot véghez. Hasonlóképp' meg-parantsoltatott, hogy az el-fogott Törökök a' Reserve-sereghez küldettefsenek. Afzszonyok és gyermekek életben hagyattasnak, és ugyan oda küldettefsenek. A' bal oldalon álló seregek az erőségnek bástyait ostromlanak. Az első ostrom nap' virradta előtt ki-indúljon a' sántzfelé; a' többiek pedig ugy találják-el az időt, hogy még setétben el érkezhetsenek.

Ez így rendelve lévén, a' Fő Vezér a' többi vezéreket öszve-gyűjté, sőt közben meg-magyarázá, hogy mit tselekedjen, az időt meg-határozá, és meg-parantsoló, hogy kiki gyorsan munkálódjék.

Decemb. 17-én reggel 7 órakor mindenfelől kezdődött az ostromlás. Az ellenség keményen tüzelte a' seregekre. A' Generálmajor Pálen Baro az első ostrom-

lop-

Ioppal bé-rohant a' Hafsán Basai menedék sántzba, Palmenbakh Fő Hadnagyot el-küldé 500 legényekkel a' varnak kapuihoz, Meknob Óberstert Hafsán Basa várához, és Platov Óberstert azon várnál lévő sántz felé. Lántsákkal és bayonettekkel az ellenség közé rohantak az Oroszok, és a' sántz az övék lett. Még 300 Törökök maradtak a' várban, a' kik magokat nem védelmezik. A' Generálmajor Pálen hátra hagyta Platov Óberstert a' Kozákokkal egygyütt ezeknek őrizetere, maga pedig a' vár felé mene.

Az alatt az ellenség nagy számmal ki-rohana a' hegybéli sántzbul erre a' feregére; de a' Fő Vezértől küldtetett vasas svadronokkal és 400 vadászokkal a' Generálmajor Pálen olly bátor szívvel fogadta az ellenséges sokaságot, hogy sok veszteségeik után a' többi 1500 Törökök rabságra adák magokat.

A' Fő Hadnagy Palmenbakh különös vitézséggel viaskodott a' vár-kapuknál; és mind a' két oldalról döntvén az ellenséget, a' várba bé-rohant.

Mihelyt a' második oszlop a' rendelt helyhez közelített volna; a' lesben álló ellenség fel-szabdaltaték és 400 vadászok segítségül küldetének Pálen Generálmajornak. Baikov Óberster a' menedék sántzra ütött, mellyet el-foglalt és őrizetet rendelt az útra, melly vízen Hafsán Basa vára felé.

Lvov Brigadér a' granadérosokkal, nagy ágyúzás közben a' sántzban kapuin bé-méne, és az ellenséget ki-üzvén belöle, el-foglalá. Az alatt Anhalt Bernburg Hertzeg a' bal kézen való sántzba hágott-bé. Damas Gróf 1 Granadér batalljonnal a' mély árkon által és a' magas hegyes karókon kerefsztül máfzott a' sántz' tetejére. A' Törökök a' vár kapukig kergettetének, és erős viaskodás közt ezre sem vették, hogy az erősen túl lévő kapuk fel-nyitattanak

nak

nak a' Pattantyús Májortól Möller Károlytól, a' ki az ő granadéroszaival egész odáig tolyakodott. A' Granadérosok minden Törököt kardra hánytak, a' holt testek felett a' várba bé-mentek.

A' 3dik oszlop nagy sietséggel a' léptső formán épült falakhoz (Redant) m ne, a' hol, erős ágyúzással fogadtata; de mindazáltal bátorsága el-nem hagyta a' vadászok az árokba le ugrának. Mirkov Fő Hadnagy a' lajtorjákat maga támasztá a' falhoz és a' vadászokkal a' falakra fel hága. A' Törökök puskával, karddal óltalmazák magokat. Erre a' Generálmajor Volkonszkoy Hertzeg segítségül jöve; de életét el-hagyni kénytelenítettet. Annak komendojába lépve Jurgenz Oberster a' nagy sokasággal jövő ellenség ellen ki-állíta 1 batallion gyalogokat és hátráltatá kényszeríté az ellenséget. Az alatt Sipégin Fő Hadnagy a' karókat le-vágata, melly tsinált úton Jurgenz Oberster a' fantzba bé-méne seregével, a' melly a' bayonettekkel az ellenségre rohana és minden Törököt ledönte.

A' 4dik oszlopos sereg Dolgorukoy Hertzeg vezérfege alatt az ő rendelt *redánjához* sielve közelítő Brigader Meyendorf bátorító szavaitól indittatván, szaporán az áron által bé-tére a' *redánba*, minekutána az ellenséget meg verte volna. Az ellenség ismét csoportokra sokasodott; de az Oroszok bayonettel mettek rája, melly által szaladni kényszerítették a' Törökök; de a' Fő Hadnagy Parsentiv üldözé őket és számtalan sokakat le-szabdaltata közülök. Meg-látván Dolgorukoy Hertzeg, hogy az erőtség felé sietne az ellenség; utánna küld egy sereget, a' melly a' kapuknál útotl érte és fel kontzolta ötet.

Bal oldalon az 5dik oszlopos sereg Krutsov Brigadértól vezéreltetvén idején a' fantzhoz érkeze.

Am  
bár

bár a' Törökök kártátsokkal, és golyobissal közöntö-  
ték; mindazáltal ez a' vitéz nép a' mély árkokba u-  
grádoza és a' magas fántzokra fel-másza, és a' kard-  
dal viaskodó Törököket le-veré. Jgy a' bástyához ér-  
keze ez a' sereg, a' hol az alatt a' 6dik szakasz az  
erőtség felé fel-nyitotta utját, a' mellyen őtet követé.

Ezen 6dik sereg Generál-Hadnagy Samoilov ve-  
zérsége és Gorits Brigadérnak komendója alatt, az  
erősségre ütött végfő ostrommal, mihént az ellenség  
a' többi 5 seregekre ágyúbol lövöldözött. Egy szem-  
pillantásban mindnyájan a' meg-romlott bástyak alatt  
valának. Az ellenség keményen tüzellett kitsiny fegy-  
verekből. A' Generál-Hadnagy egy *reserve*-sereget  
Sytin Óberster alatt maga mellé-vett. Mindnyájan a'  
vár falakra hányták magokat. Alig vetette fálnak a'  
lajtorjakat Godloviczky Fő Hadnagy; midőn Gorits Bri-  
gadér, a' ki hitelt fellyül haladó vitézsége által jeles-  
sé tette magát, a' bástyára fel-másza de azon egy  
időben halva le-düle. Sytin Óberster vállalá-fel magá-  
ra a' komendót. A' pattantyus Májor Möller Károly,  
és a' tábori Óberster Möller György a' pattantyúfok-  
kal bátran fel-másznak a' falakra. Hasonlóképpen  
Fiser és Sukov Fő Hadnagy és Jermolin Májor, batal-  
jonikkal bé-rontának. Az alatt egy fertály óra múlva  
a' bástyákon helyet foglalánk-el magunknak. Ez utánn  
Samoilov 2 osztályokra bontotta-el seregét, mellynek  
egyikét jobb kéz felé küldé, hogy az ellenséget ül-  
dözze és a' felső kapukat fel-nyissa, és a' másikat az  
alsó kapukhoz. Minekutánna a' felső kapuk meg-nyit-  
tattak volna; a' kívülről és minden felől szorongatta-  
tott ellenség kardra hányattatott. Az alsó kapuknál  
Sytin Fő Hadnagy a' jégen jöve granadérosokkal és  
ágyúkkal együtt. Az ellenség meg-verettetett, az  
erőtség meg-véttetett és a' Törökök nem bátorkodának

a'



Részünkről el estek 1 Generálmájor, 1 Brigadér,  
3 Fő tisztek, 25 fel-tisztek és 926 köz emberek.

A' sebefedtek között, a' kiknek száma az ütkö-  
zetnek végén 2 puska-poros pintzéknek fel-vettetése  
által meg-fokasodott, 19 fő tisztek, 101 fel-tisztek és  
1704 köz-legények vagynak.

A' Katarinofzlávi hadi seregnek fő vezérje egy-  
szersmind jelenti, hogy az idő előtt, mellyben Otza-  
kov, végfő ostromát hányta vetette elméjében, a' Gene-  
rál-Hadnagytól Potemkintől küldtetett egy válogatott  
Kozák'sereg Bender-felé. Ez a' Dnisteren által-ment  
és Benderhez fél mértföldnyire egy faluban 80 ember-  
bül álló ellenséges őrizetet talált, mellyet meg-támadott.  
Huszán le vágattattak, sokan közülök meg-sebesített-  
tek, és azoknak feje, egy zászló-tartó fogságba jutott.  
Ez ugyan azon végfő ostromnak napján történt; és a'  
sereg szerentséssen visszta tért.

*Szebenből Febr. 6-án.* A' mi határ-széleinken  
tsendesegeben vagyon minden. Némellykor ugyan i-  
mitt amot a' szomszéd falukban a' határokon túl meg-  
jelennek az ellenségek, de sehol maradások nintsen,  
hanem szint olly hírtelen el-tűnnek, a' miként meg je-  
lentek. A' Pafusoktól jött hírek mindnyáján meg-  
egyeznek abban, hogy az ellenséges határokon lakó  
népek vették a' parantsolatot, minden jószagiokkal  
ugymint marhával, gabonával 's a' félével bellyebb az  
Országba bátorfágos helyre költözködni. — Zemlén-  
ben a' sok patkányok miatt nints nyugalmas maradá-  
sok katonáinknak; mert hogy kenyereket és ruhájokat  
meg-ne rágiák ez úndok állatok, nagyon vigyázniok  
és jó magas helyre el-rakniok kell azokat. — A' Bel-  
grádbul el-útazott Seráskir Abdy mostanában Adriá-  
nopolyban vagyon, a' hol katonákat gyűjt-össze; a'  
mostani Belgrádi Basa, született Áfiai, mintegy 40  
ez-

esztendő nagy természetű és a' mostani Seraskirnek ke-  
vese.

E' következő jelentésből, melly az Orosz kö-  
vetnek Ján. 14-én által-adatott, ki-tetszik, hogy a'  
Lengyel nemzet mind eddig azon iparkodik, hogy a'  
Orosz hadak az országbul ki-vitefsenek. A' jelentés  
így szól:

Az alól-jegyzettek a' Királynak és az öszve szü-  
vetkezett Rendeknek parantsolatjából ezt terjesztik  
Excellentiája Stakelberg' Gróf úr, az Orosz Császár-  
né követje eleibe: hogy az öszve-gyűlt Rendek jölle-  
het, a' 17 Novemb. adott jelentő-irásoknak és egyéb  
ok-vetések kivánt fogantját varták vala, hogy ma-  
dan az Orosz hadak a' szabad Közönségnek tartomá-  
nyaiból ki-fognak menni, és ez eránt kellemetes ve-  
laszt varták, mindazáltal minden várakozásaik el-  
a' nemzetnek vezérjeitől tudósittatnak, hogy az em-  
tett seregeknek új élésházok építetnek a' szabad Kö-  
zönségnek tartományában és új szállások rendeltet-  
nek. Az öszve-gyűlt Rendek ez által kényszer-  
tetnek kéréseket az ő kivánságoknak bé-telleyesítése  
meg-újítani. És jöllehet a' Rendek kivánságai-  
minden független nemzetnek törvényiben és fontos ok-  
okban helyheztetik: mindazáltal ő Felségének barátsá-  
gos indulatjaihoz fordulnak, mellyek szerint a' Király  
és a' Lengyel Közönség mindenkör alkalmaztatta ma-  
gát. Ő Felségének, a' Római Császárnak bizonyítata  
melly szerint ezen uralkodó minden károkat mellyek  
a' vég-vidékeken lakozó polgárok a' R. Császári ha-  
dak miatt vallottak, meg-fizetni igéri, hasonlókép re-  
ményeséget ad a' Rendeknek, hogy ő Felsége az Orosz  
Császárné minden elég-tételt adni fog, mihent az Orosz  
rosz hadi seregek ellen tett illveten panaszok meg-  
zonyítottatnak; ezen reménységeket helyheztetik a' Ren-  
dek az Orosz Császárnének nemes indulatiban. Var-  
sóban Ján. 14-én 1789.

P E S T E N N,

Nvontattatott Patzkó Ferentz' betűivel.